

**İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ
BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ARAPÇA LİSANS DERSLERİ
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
-19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği-**

Mehmet Akif DEMİR*

Özet

Bu çalışmada İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Arapça lisans dersleri hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak Arapçanın DKAB öğretmenleri için önemine değinildikten sonra 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İDÖ bölümündeki 107 öğrenci ile yapılan mülakat sonuçları değerlendirilerek bu bölümde okutulan Arapça lisans derslerine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim din kültürü öğretmenliği, Arapça dersi, 19 Mayıs İlahiyat

**The Department of Primary Culture of Religion and Ethics
Education Students' Views About in Arabic Degree
-Example of 19 Mayıs University, Faculty of Theology-**

Abstract

In this study, the opinions of students of department of religious education teacher about Arabic lessons of RE department are included. First of all, importance of Arabic language for RE teachers are mentioned; then results of field results are clarified. At last, recommendations are mentioned about Arabic courses in RE department.

Key Words: The Department of Primary Culture of Religion Education, Arabic degree, 19 Mayıs Faculty of Theology

* Öğretim Görevlisi, 19 Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fak., İDÖ Bölümü

Giriş

İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü (İDÖ), ilk defa, 1997-1998 akademik yılında, İlahiyat Fakülteleri bünyesinde kurularak eğitim-öğretim faaliyetine başlamıştır. 2006-2007 akademik yılında öğretmen yetiştiren bütün bölümlerin toplandığı Eğitim Fakültesi bünyesine aktarılmış ve bu süreçte programında bazı değişiklikler yapılmıştır. Halen yürürlükte olan program, 2010-2011 öğretim yılında güncellenen ve ülkemizdeki bütün İDÖ bölümlerinde uygulanmakta olan İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği lisans programı 2012 yılında tekrar İlahiyat Fakülteleri bünyesine aktarılmıştır. Programın amacı İlköğretim okullarının 4-8. Sınıflarında okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini yürütecek öğretmenler yetiştirmektir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan program % 47 oranında alan bilgisi, % 27 oranında genel kültür bilgisi ve % 26 oranında öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden oluşmaktadır. Derslerin % 12'si seçmeli derslerden oluşmaktadır. Genel kültür dersleri daha çok ilk yarıyıllarda toplanmış olup sonraki yarıyıllarda azalmaktadır. Öğretmen adaylarına pedagojik formasyon kazandırmayı amaçlayan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri her yarıyıla yaklaşık oranlarda dağıtılmıştır. Alan bilgisi kazandırmak için Temel İslam Bilimleri, Din Bilimleri, İslam Tarihi ve Sanatına İlişkin dersler uygun bir sıralama ile bütün yarıyıllara yayılmıştır.¹

İDÖ bölümlerinde her bir yarıyılıda üçer saat olmak üzere dört yarıyılıda toplam 12 saatlik Arapça dersleri bulunmaktadır. Başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere, Temel İslam Bilimlerinin dili olduğu için önemli olan Arapça dersinin, İDÖ mezunlarının istihdam alanları itibariyle de önemlidir. Bu nedenle İlahiyat Fakültelerinde İDÖ bölümünde yapılan Arapça öğretiminin nitelik boyutu, üzerinde durulması gereken bir konudur.

İDÖ bölümü programında yer alan Arapça derslerinin 2012 yılında kabul edilen 4+4+4 eğitim sisteminde yer alan temel veya seçmeli Arapça derslerindeki ihtiyacı karşılayabilme konusu hala tartışmalıdır. Bu makalede İDÖ programında yer alan Arapça derslerine yönelik bu bölüm öğrencilerinin görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda öncelikle araştırma-

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. . M.Fatih GENÇ, "Avrupa ve Türkiye'de İlahiyat Fakülteleri Lisans Programları, İspanya, Bosna Hersek, Hollanda, Belçika ve Almanya'daki İlahiyat Fakülteleri İle Bir Karşılaştırma", *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt 13/1, 27-45 pp, 2013

nın yöntemi, evren-örnekleme ve sınırlılıkları hakkında bilgi verildikten sonra araştırma sonuçlarına yer verilecektir.

1. Araştırmanın Konusu

İlahiyat Fakültesinin temel amacı İslam Dininin ana kaynaklarına kendisi ulaşabilen, bunları okuyup değerlendirebilen ve zihin dünyasını oluştururken bunları referans alan, geçmişte ilahiyat temel alanında oluşturulmuş birikimden haberdar olan, içinde yaşadığı toplumun değerlerine yabancı kalmayan, kültürel mirası değerlendirebilen, yaşanan hayatı, bu hayatın etkin bir üyesi olarak kendi birikimiyle yorumlayabilen ve karşılaşacağı problemlere akademik bir bakış açısıyla çözüm üretebilen ilahiyatçılar yetiştirmektir.² Bu birikime ulaşmak ve İslami ilimlerle meşgul olabilmenin temel yeterliliklerinden birisi de hiç şüphesiz anahtar bilgi olan Arap diline hakim olmaktır. Bu itibarla İlahiyat Fakülteleri ders programlarına Arapçayı temel derslerden birisi olarak almış, hazırlık sınıfları oluşturularak Arapçanın diğer ilimlerden önce öğrenilmesi yoluna gidilmiş, buna mukabil İDÖ bölümlerinde ise ilk dört yarıyla yayılmış üçer saatlik derslerle yetinilmiştir.

Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam, İslam Tarihi vb. ilimlerin temel kaynakları Arapçadır. Allah, Kur'an'ı Arapça olarak Hz. Muhammed'e indirmiş, O'da ilahi emirleri tebliğ etmiş, öğretmiş, uygulamış, gerekli açıklamaları yapmıştır. Hz. Peygamber'e inanan Sahabe ve daha sonra gelen İslam Bilginleri Kur'an'ı ve Hz. Peygamberin hadislerini, sonradan oluşan diğer ilimleri sonraki nesillere aktararak bu durum günümüze kadar böyle devam etmiştir.

İşte bu ilimlerin öğretildiği ilahiyat fakültesi İDÖ bölümünü bitiren bir ilahiyatçı, mezuniyet sonrası eğitim öğretim kadrosuna katılacak ve ülkemizde ki resmi ve özel öğretim kurumlarında şu iki seçenekte görev alabilecektir:

a. İmam Hatip Liseleri/ Orta Okulları

İmam Hatip Liseleri / Orta Okullarında öğretmenlik yapmayı hedefleyen bir öğretmen, "hem doğru bilgi ile bilgilendirme hem bu bilgileri doğru olarak kullanma usullerini öğretme hem de geçmişin kalıp çözümleri ile günümüzün bu kalıbı aşan, açık toplum ihtiyaçları arasında geçişi sağlama konusunda birlikte düşünmeyi başarabilmelidir. Öğret-

² <http://ilahiyat.ogu.edu.tr/index.php/tr/fakultemiz/tanitim>

men adayının, öğrenciliklerinden itibaren kendilerini hem din kültürü hem genel kültür açısından zenginleştirmeleri lazımdır.”³

İmam Hatip Liseleri/ Orta Okullarında meslek dersleri adı altında Kuran’-ı Kerim, Arapça, Tefsir, Hadis, Siyer, Akaid-Kelam, Fıkıh, Dinler Tarihi, İslam Tarihi vb. dersler okutulmaktadır. Bunlar içerisinde Arapça haftalık ders saati en fazla olanlardan birisidir. Yabancı bir dil olan Arapçayı öğretirken; tüm yabancı dil öğretiminde kabul edilen dört temel beceri olan, dinleme/anlama, okuma, konuşma, yazma becerilerinin kazandırılması hedeflenmelidir.⁴ Çünkü bu dört beceri elde edilmeden bir dil tam olarak öğrenilmiş olmaz.

İmam Hatip Liseleri/ Orta Okullarında yukarıda sıralanan Arapça dışındaki diğer meslek derslerinin de okutulmasında Arapçaya ihtiyaç vardır. Zira Tefsir, Hadis gibi derslerin müfredatlarında Arapça metinler yer almaktadır. Hem bu derslerin okutulması, hem de bunların kaynaklarına başvurulması durumunda Arapça bilmek gerekmektedir. Yine Kuran’-ı Kerim dersini okuturken telaffuz, mahreç ve tecvid kurallarının öğretilmesi ve uygulaması esnasında Arapçaya ihtiyaç olacaktır.

b. *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği*

Ülkemizdeki resmi ve özel tüm okullarda Anayasa gereği okutulması zorunlu olan derslerden birisidir. Öğrenciler İlkokulun dördüncü sınıfında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ile karşılaşmakta, Ortaokul ve Lisenin tüm sınıflarında okutulmaktadır. Ayrıca Kuran’-ı Kerim, Temel Dini Bilgiler ve Hz. Muhammed’in Hayatı dersleri de seçmeli olarak okutulmaktadır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini ve diğer seçmeli dersleri okutacak olan bir öğretmenin görev ve sorumluluklarının bilincinde olması, öğrenciye sevgiyle yaklaşması ve donanımlı olması hayati önem taşımaktadır. Dini doğru algılamak, din hakkında olumlu ve sağlıklı kanaat sahibi olmak, dini öğrenmek ve yaşamak isteyen bireylerin çocukluk döneminden itibaren elde ettiği kanaat ve algılar üzerine bina edileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

³ Bilgin B. Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi, s. 118, Ankara, 2007

⁴ Aydın, M. Z. 24-25 Aralık 2011’de İstanbul’da DEM ve AKDEM tarafından düzenlenen "İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Sempozyumu"nda "2011’de Arapçayı Nasıl Öğretelim?" başlıklı bildiri.

“Din dersinin özel hedefi, İslam dininin hedefidir. Yani vahiy ürünü Allah sözünün kişilere ulaştırılması ve onlarda bu sözler doğrultusunda davranışların geliştirilmesidir.”⁵

“Din öğretiminin amacı, insanları güzelliklere ulaştırmaktır. İnsan iradesini, duygu ve düşüncesini öyle eğitmelidir ki doğru, güzel ve iyi olan hayat tarzını gerçekleştirebilsin, dini anlayışı bunların gerçekleşmesine yardımcı olsun. Hayatın her kesiminin içinde; çocukluk, gençlik ve yaşlılık dönemlerinde ve her iş ve alanda tutarlı, başarılı ve mesut olmasında doğru bir şekilde öğrendiği dininden güç ve kuvvet alabilsin.”⁶

İşte Din Kültürü öğretmeni eğitimin bu dönemlerinde öğrenciler tarafından dinin temsilcisi, yorumlayıcısı, uygulayıcısı ve modeli olarak algılanacaktır. Rol model olarak bu algılamaların sonucu oluşacak beklentileri karşılayabilmek için öğretmenin inceleme, araştırma yapması, kendisini donanımlı hale getirmesi gerekir. Karşılaşılabileceği çeşitli sorulara makul, mantıklı, ikna edici, açıklayıcı ve çağın gereklerine göre anlaşılabilir cevaplar verebilmelidir. Bütün bunları yapabilmesi için temel kaynakları referans almalı, düşünce, kanaat ve cevaplarını bu temel kaynaklara dayandırmalıdır. Dolayısıyla bu kaynakların dili olan Arapçayı bilme ihtiyacı ortadadır.

Bu bağlamda makalede İlahiyat fakültesi İDÖ bölümünde okuyan öğrencilerin İDÖ lisans programında okutulan Arapça derslerine yönelik görüş ve önerileri araştırılmıştır.

2. Araştırmanın Yöntemi

Konunun araştırılmasında nitel araştırma⁷ yöntemlerinden gözlem, görüşme ve doküman analizi tercih edilmiştir. Araştırmada nitel araştır-

⁵ Bilgin, B. 8-10 Nisan 1988 Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri, ‘Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Özel Öğretim ve Yöntemleri Üzerine’ başlıklı bildiri. S: 334, Ankara, 1991

⁶ Ayhan, H. 8-10 Nisan 1988 Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri, ‘Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminin Başlıca Meseleleri’ başlıklı bildiri. S: 344, Ankara, 1991

⁷ Nitel araştırma metodu Psikoloji ve Sosyal Bilimlerde uzun bir geçmişe sahiptir. Psikoloji alanında Wilhelm Wundt Toplum Psikolojisi (1900-1920) araştırmaları çerçevesinde deneysel metotların yanında anlamaya ve tasvire dayanan metotları kullanmıştır. Amerikan Sosyolojisinde ise 1940’ların ortasına kadar Biyografik Metotlar, Durum Analizleri, Tasvir Edici Analizler merkezi konumdaydı. 1960’lardan itibaren Amerikan Sosyolojisinde standardize edilmiş nicel sosyal araştırmalara ve onların teori anlayışlarına yönelik kritikler başlamıştır. Alman literatüründe ise bu durum 1970’leri bulmaktadır. Nitel araştırmanın tarihî gelişim süreci hakkında daha geniş bilgi için bkz. Uwe Flick, *Qualitative Sozialforschung*, Rowohlt Taschenbuch Verlag, Hamburg 2002, s. 20-26. (nak-

ma yöntemlerinin seçilmesinde, nitel araştırmalarda araştırmacının, bizzat durumun içinde olması ve bu araştırmaların doğal ortamda insanların davranışlarını inceleme imkânı vermesinden kaynaklanmaktadır. Böylece alandan elde edilen deneyim ve görüşler birebir elde edilerek verilerin analizinin doğru şekilde yapılmasını sağlamaktadır. Bu araştırma yaklaşımı aynı zamanda önceden belirlenen araştırma sorunlarının alanda şekillenmesine de yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla araştırmaya açık ve esnek bir tutum sağlamaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

İDÖ bölümü öğrencilerinin Arapça lisans dersleri hakkındaki görüşlerinin incelendiği makalede tarama modeli benimsendiğinden öncelikle alanla ilgili kitap ve makalelere başvurulmuştur. Bu bağlamda Arapça dersleri hakkında yazılmış kitaplar, makaleler, tezler, süreli yayınlar, web sayfaları vb. kaynaklar taranmış ve yararlanılmıştır.

Görüşmeler 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İDÖ bölümü öğrencileriyle yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile yapılmıştır. Öğrencilere mülakatta şu sorular yöneltilmiştir:

- Bir Din Kültürü öğrencisi /eğitimcisinin Arap Dilini öğrenmesi/bilmesinin gerekliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Arapça dersinin mevcut programdaki kredisi ve dönemlere göre dağılımıyla ilgili görüşünüz ve teklifleriniz nelerdir?
- Arapça dersinin mevcut içeriğiyle ilgili kanaatleriniz ve önerileriniz nelerdir?
- Arapça dersinin öğretim elemanlarının, formasyonları ve derste kullandıkları metotlarla ilgi görüş ve önerileriniz nelerdir?
- Arapça dersinde kullanılan kitap ve diğer materyallerle ilgili değerlendirme ve teklifleriniz nelerdir?
- Arapça dersi için uygulanan ölçme değerlendirme metotlarıyla ilgili görüş ve önerileriniz nelerdir?
- Öğretmenlik hayatınızda vereceğiniz Arapça derslerinin içeriğine, seviyesine ve materyallerine dair bir bilginiz var mı, neler? Bu dersi vermek ister misiniz? Neden?
- Daha iyi bir Arapça eğitimine dair teklifleriniz nelerdir? Hazırlık sınıfı ile alakalı düşünceleriniz nedir?

len, Halise Kader Zengin, *Almanya'da İslam Din Öğretimi Modelleri*, Basılmamış Doktora Tezi, AÜSBE, Ankara 2007.)

Veri toplama aşamasında İDÖ bölümünün üçüncü ve dördüncü sınıflarda okuyan 107 öğrenci ile görüşme yapılmış ve yapılan görüşmeler MAXqda nitel araştırma programı ile analiz edilmiştir.

2.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İDÖ bölümünün üçüncü ve dördüncü sınıfında okuyan 400 öğrencidir. Örneklemi ise üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan 107 öğrencidir. Bu bağlamda seçilen örneklem evrenin % 27'sini oluşturmaktadır. Bu örneklem İDÖ bölümünde okuyan öğrencilerin Arapça lisans dersleri hakkındaki görüşlerini ifade etmede yeterlidir.

Örneklem olarak üçüncü ve dördüncü sınıftaki öğrencilerin seçilmesinde bu öğrencilerin dört dönem olan Arapça derslerinin tamamını almış olmaları ve son sınıf öğrencilerin öğretmenlik deneyimi kapsamında gittikleri okullarda aldıkları eğitimin yeterli olup olmadığını analiz edebilecek durumda olmalarından dolayıdır.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İDÖ bölümünde 2013-2014 öğretim yılında okuyan üçüncü ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerle sınırlıdır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde 107 öğrenci ile yapılan yarı yapılandırılmış mülakat sonuçlarının bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 1- Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı

Erkek	Kız	Toplam
57	50	107

Araştırmaya 57'si erkek 50'si kız olmak üzere toplam 107 öğrenci katılmıştır.

Tablo 2- Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıflara göre dağılımı

Üçüncü Sınıf	Dördüncü Sınıf	Toplam
52	55	107

Araştırmaya 52 tane üçüncü sınıf öğrencisi 55 tane ise dördüncü sınıf öğrencisi katılmıştır.

Tablo 3- Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş durumuna göre dağılımı

20-23 Yaş Arası	74
24-26 Yaş arası	28
27 yaş ve üstü	5
Toplam	107

Araştırmaya katılan öğrencilerin 74'ü 20-23 yaş arasındaki öğrencilerden oluşurken 28 tane 24-26 yaş arası, 7 tane de 27 yaş ve üstü öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 4. Bir Din Kültürü öğrencisi/öğreticisinin Arap Dilini öğrenmesi/bilmesinin gerekliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Dikab Öğrencisinin Arap Dilini Bilmesinin Gerekliliği	Gerekli
Kur'an'ı Anlamak İçin	20
Din Eğitiminin Sağlıklı Bir Şekilde Verilebilmesi İçin	14
Ayet-Hadis Öğretimi İçin	10
İmam-Hatip Ortaokulu Öğretmenleri İçin	2
Arapça Kaynakları Daha İyi Anlayabilmek İçin	7
Hayatın Her Alanında Kullanmak İçin	3
Halkı Aydınlatmak İçin	2
TOPLAM	58
Dikab Öğrencisinin Arap Dilini Bilmesinin Gereksizliği	Gereksiz
En İnce Ayrıntısına Kadar Bilmeye Gerek Yok	3
Din Kültürü Öğretmenleri Derste Arapça Kullanmıyor	5
Sebep Belirtmeyenler	14
TOPLAM	22

Öğrencilere bir İDÖ bölümü öğrencisinin veya bir DKAB öğretmenin Arap dilinin bilmesinin gerekliliği hakkındaki görüşleri sorulmuş öğrencilerin çoğunluğu Kur'an-ı anlamak, din eğitiminin sağlıklı bir şekilde verilebilmesi, ayet-hadis öğretimi ve Arapça kaynakları daha iyi kullanabilmek için Arapça bilmesinin gerekli olduğunu belirtirken bir kısım öğrencide DKAB derslerinde Arapça kullanılmadığı için bu dili öğrenmenin gereksiz olduğunu söylerken diğer bir kısmı da ilköğretimde öğretmen olacakları için en ince ayrıntısına kadar Arapça öğrenmenin gereksiz olduğunu yüzeysel öğrenmenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara göre İDÖ bölümü öğrencilerinin üçte ikisinin Arapça

dersini gerekli gördüğü sonucu çıkmaktadır.

Tablo 5. Arapça dersinin mevcut programdaki kredisi ve dönemlere göre dağılımıyla ilgili görüşünüz ve teklifleriniz nelerdir?

Arapça dersinin mevcut programdaki kredisi ve dönemlere göre dağılımı ve Teklifler	Mevcut Kredi Yetersiz
Her Yıl Olmalı	5
Hazırlık Sınıfı Olmalı	6
Kredisi Yükseltilmeli	25
Bu Ders 4 Yıl Boyunca Verilmeli	9
1 Dönem Boyunca Sadece Arapça Verilmeli	2
Ders Saati arttırılmalı	22
Sebep Belirtmeyenler	6
TOPLAM	81
Arapça dersinin mevcut programdaki kredisi ve dönemlere göre dağılımı ve Teklifler	Mevcut Kredi Yeterli
Ders Saati Yeterli	9
Arapça 2. Sınıftan İtibaren Başlasın	5
TOPLAM	14

Öğrencilere Arapça dersinin mevcut programdaki kredisi ve dönemlere göre dağılımıyla ilgili görüşünüz ve teklifleriniz nelerdir? Sorusu sorulmuş öğrencilerin büyük oranda derslerin kredisinin yükseltilmesi, ders saatlerinin arttırılması, 4 sene boyunca bu dersin verilmesi gerektiği ve hazırlık sınıfının konması gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı öğrenciler için ders saatinin yeterli olduğu ve bu dersin birinci sınıf yerine ikinci sınıftan itibaren başlaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Bu sonuçlara göre İDÖ bölümü öğrencilerinin % 78'i Arapça ders kredilerinin arttırılması gerektiğini söylemişlerdir.

Tablo 6. Arapça dersinin mevcut içeriğiyle ilgili kanaatleriniz ve önerileriniz nelerdir?

Arapça dersinin mevcut içeriğiyle ilgili kanaatler ve öneriler	Görüş sayısı
Arapça Yüzeysel Anlatılmaktadır	2
Öğrenciye Uygun Verilmeli	2
Gramer Çok Fazla Pratik Eksik	28
Az Zamanda Çok Konu İşleniyor	8
Detaya İnmeden Anlatılmalı	1
Kelime Ezberi Yaptırılmalı	7

Alıştırma Sayısı Artırılsın	3
İçerikte Bulmacalar Olsun	1
Kısa Film Ve Müzikler Olsun	2
Ayet Hadis Tercümeleri Yapılsın	2
Tercüme Yaptırılsın	8
Diyaloga Yer Verilmeli	2
Mevcut İçerik Yeterli	7
Mevcut İçerik Yetersiz	5
TOPLAM	78

Öğrencilere “Arapça dersinin mevcut içeriğiyle ilgili kanaatleriniz ve önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş öğrencilerin en çok derste gramere çok fazla yer verildiği pratiğe ise yer verilmemesinden şikayetçi olmuşlardır. Buna ek olarak tercüme yaptırılmalı, kelime ezberi yaptırılmalı, içerik yetersiz diyen öğrencilerde yer almaktadır. Çok az sayıda öğrenci de içeriğin yeterli olduğu görüşünü savunmuştur.

Öğrencilerin çoğunluğunun dil pratiğinin eksikliğinden kaynaklandığını belirtmesi ders kredisinin eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Çünkü öğretim elemanı 2 saatlik bir derste gramer konuları ancak yetiştirilme imkanı bulabilmektedir. Öğrencilerin tercüme yapılmasını istemeleri de yine mevcut ders kredisi içerisinde zor görülmektedir.

Tablo 7. Arapça dersinin öğretim elemanlarının, formasyonları ve derste kullandıkları metotlarla ilgi görüş ve önerileriniz nelerdir?

Arapça dersinin öğretim elemanlarının, formasyonları ve derste kullandıkları metotlarla ilgi görüş ve öneriler	Görüş Sayısı
Hocalar Sık Sık Değişmesin	8
Farklı Ders İşleme Metotları Geliştirilsin	7
Aktif Katılımlı Ders İşlensin	5
Ezbere Dayalı Metot Bırakılsın	1
Görsellikten Yararlanılmalı	8
Kullanılan Metotlar Güzel	17
Öğretim Elemanları Seviyeye İnemiyorlar	12
Pratik Yapılmalı	5
Konular Yüzeysel Anlatılıyor	3
Öğretim Elemanları Öğrenciyi Zorluyorlar	3
Fiil Çekimleri Yerine Kelime Ezberi Yaptırılsın	3
TOPLAM	72

Öğrencilere “Arapça dersinin öğretim elemanlarının, formasyonları ve derste kullandıkları metotlarla ilgi görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş öğrencilerden sadece 17 tanesi kullanılan metotlardan memnun kaldığını belirtmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 80) öğretim elemanlarının öğrencilerin seviyesine inememesinden, hocaların sık sık değişmesinden, aktif katılımı derslerin işlenmemesinden, konuların yüzeysel olarak anlatıldığından şikayet etmişlerdir.

Kat sayı uygulamasının kalkmasından sonra düz lise mezunlarının İDÖ bölümünü tercih etmeleri, düz lise mezunlarının İmam-Hatip Lisesi mezunlarına oranla Arapça alt yapılarının olmamaları dersin öğretiminde de zorlukları beraberinde getirmektedir. Özellikle İHL ve düz lise mezunlarının karma olarak bulunduğu sınıflarda öğretim elemanları dersin anlatımında zorluklar çekmesine neden olmaktadır. Ders kredisinin azlığı ise konuların yüzeysel olarak işlenmesinin nedeni olarak görülebilir. Hocaların sık sık değişmesi ise idarenin tasarrufu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 8. Arapça dersinde kullanılan kitap ve diğer materyallerle ilgili değerlendirme ve teklifleriniz nelerdir?

Arapça dersinde kullanılan kitap ve diğer materyallerle ilgili değerlendirme ve teklifler	Görüş Sayısı
Kitapta Tercüme Yapılabilecek Bol Bol Metin Olsun	4
Kitaplarda Kelime Bilgisi Verilsin	8
Kitaplar Ayrıntılı Olmalı	7
Alıştırmaların Sayısı Artırılsın	2
Ek Çalışma Kitabı Olsun	5
Renkli Arapça Kitapları Olmalı	1
Alıştırmaların Cevapları Olmalı	4
Görsel İşitsel Materyaller Kullanılsın	11
Konular Basitten Zora Doğru Verilsin	3
Kitap Ve Materyaller İyi	14
Kitap Ve Materyaller Yetersiz	17
TOPLAM	76

Öğrencilere “Arapça dersinde kullanılan kitap ve diğer materyallerle ilgili değerlendirme ve teklifleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve öğrencilerden sadece 14 tanesi (% 20) materyallerin iyi olduğunu belirtmiştir. Diğer öğrenciler ise materyallerin yetersiz olduğu, görsel ve işitsel

materyallerin daha fazla kullanılması gerektiği, tercüme metinlerin kitapta daha fazla yer alması, ek çalışma kitabı olması gerektiği konusunda görüş belirtmişlerdir.

Arapça öğretimine dair materyal problemi bu dili öğretmeyi hedefleyen hemen bütün kurumlarda halen çözülememiştir. Uzun yıllar klasik materyallerle yapılmaya çalışılan bu faaliyetin tatmin edici neticeleri olmamasına rağmen bu durum birkaç çalışma hariç yeni metotlarla yeni materyallerin üretilmesine yol açmamıştır. Hal böyle iken pek çok yapısal problemi içinde barındıran İDÖ programında yer alan Arapça dersine uygun özel materyallerin üretilmemiş olması tabii gözükmektedir. Bu da öğretim elemanlarının yaygın kaynaklardan en uygun olanlarını kullanmasını mecbur kılmakta, bu itibarla arzu edilen sonuç elde edilememektedir.

Tablo 9. Arapça dersi için uygulanan ölçme değerlendirme metotlarıyla ilgili görüş ve önerileriniz nelerdir?

Arapça dersi için uygulanan ölçme değerlendirme metotlarıyla ilgili görüş ve öneriler	Görüş Sayısı
Sözlü Yapılmalı	13
Ara Sınavlar Yapılmalı	4
Proje Ve Ek Ödevler Verilmeli	5
Sınavlar Test Olmalı	10
Bağlı Sistem Kullanılmalı	3
Soru Sayıları Azaltılmalı	4
Sınavlarda Kelime Anlamı Sorulsun	1
Gerekli Kelimeler Sınav Öncesi Verilmeli	3
Cümle Üzerinde Durulmalı	1
Ortak Sınav Yapılmalı	2
Öğrenciye Uygun Sorular Hazırlanmalı	8
Uygun Ölçme Ve Değerlendirme Yapılıyor	7
Uygun Ölçme Ve Değerlendirme Yapılmıyor	12
TOPLAM	73

Öğrencilere “Arapça dersi için uygulanan ölçme değerlendirme metotlarıyla ilgili görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve öğrencilerden sadece 7 tanesi (% 11) uygulanan ölçme değerlendirme metotlarından memnun olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin çoğu sınav-

ların test olması, sözlü sınavlar yapılması, öğrenciye uygun soruların sorulması gibi cevaplar vermişlerdir.

Ölçme ve değerlendirme konularında öğrencilerden tamamen objektif cevaplar beklemek zordur. Özellikle öğrencilerin test sınavı istemeleri, soru sayılarını azaltılmasını istemeleri bunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Nitekim zaten çoğunlukla test metoduyla yapılan sınavlardaki başarı seviyesi bile oldukça düşüktür.

Tablo 10: Öğretmenlik hayatınızda vereceğiniz Arapça derslerinin içeriğine, seviyesine ve materyallerine dair bir bilginiz var mı, neler? Bu dersi vermek ister misiniz? Neden?

Öğretmenlik hayatınızda vereceğiniz Arapça derslerinin içeriğine, seviyesine ve materyallerine dair bir bilginiz var mı, neler? Bu dersi vermek ister misiniz? Neden?	Görüş Sayısı
EvetBilgim Var	2
HayırBilgim Yok	10
Kısmen	1
Derse Girmek İsterim, Böylece Kendimi Geliştiririm	2
Derse Girmek İsterim Ama Yeterli Değilim	41
Derse Girmek İsterim Yeterliyim	2
Derse Girmek İstemem Çünkü Yeterli Değilim	32
TOPLAM	80

Öğrencilere “Öğretmenlik hayatınızda vereceğiniz Arapça derslerinin içeriğine, seviyesine ve materyallerine dair bir bilginiz var mı, neler? Bu dersi vermek ister misiniz? Neden?” sorusuna öğrencilerin % 95’ne yakını derse girme konusunda yeterli hissetmediklerini belirtmişlerdir. Derse girme konusunda kendini yeterli gören öğrenci sayısı sadece 2’dir.

Yeni eğitim sisteminde seçmeli Arapça derslerinin gelmesi, İmam-Hatip Liselerinin ortaokul kısmını açılması ile birlikte İDÖ mezunlarının Arapça dersi vermesi gerekecektir. Tablo 10’daki sonuçlarda açıkça göstermektedir ki öğrencilerin % 95’i kendini mezun oldukları takdirde Arapça dersleri için kendilerini yetersiz görmekteyler.

Tablo 11: Daha iyi bir Arapça eğitime dair teklifleriniz nelerdir? Hazırlık sınıfı ile alakalı düşünceleriniz nelerdir?

Daha iyi bir Arapça eğitime dair teklifler ve hazırlık sınıfı ile alakalı düşünceler	Görüş Sayısı
Ders Saati Artırılsın	16
Pratik Fazla Olmalı	10
Arapça Dört Yıl Boyunca Verilmeli	14
Arapça Seçmeli Ders Olmalı	2
Öğrenciler Yurt Dışına Gönderilsin	2
İlk İki Sınıfta Kelime Bilgisi Sonraki Sınıflarda Gramer Verilmeli	2
Sınıftaki Öğrenci Sayısı Azaltılmalı	1
Tercümelere Daha Fazla Yer Verilsin	4
Ders Sevdirilerek Anlatılmalı	2
Öğrenci Merkezli Arapça Dersi Yapılmalı	2
Sık Sık Test Ödev Ve Anket Yapılsın	1
Kelime Ezberi Yapılsın	1
Alıştırma Kitapları Olsun	2
Farklı Eğitim Teknikleri Kullanılmalı	1
Hazırlık Sınıfı Tercihe Göre Olmalı	6
Hazırlık Sınıfı Olmalı	29
Hazırlık Sınıfı Olmamalı	12
TOPLAM	107

Öğrencilere “daha iyi bir Arapça eğitime dair teklifleriniz nelerdir? Hazırlık sınıfı ile alakalı düşüncelerinizi nelerdir?” sorusu sorulmuş öğrencilerin % 90’ı ders saatlerinin arttırılmasını isterken % 20 oranında ise İDÖ bölümünde Arapça hazırlığın konması gerektiğini belirtmiştir.

Bu sonuçlara göre öğrenciler Arapça ders saatini yeterli görmemektedirler. Buna göre kendilerini Arapça konusunda yetersiz gören İDÖ bölümü öğrencilerinin ders kredisinin arttırılmasını istemeleri Tablo 6 ve Tablo 10’daki sonuçlarla da paralellik göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç:

İDÖ bölümü öğrencilerinin kendi lisans programlarında okutulan Arapça derslerine yönelik görüşleri incelendiğinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır:

- Öğrencilerin büyük çoğunluğu Arapça dersini kendi branşları açısından gerekli görmektedirler.
- Öğrencilerin çoğunluğu İDÖ bölümünde Arapça ders saatlerinin artırılması gerektiğini söylemişlerdir.
- Öğrenciler okutulan Arapça dersinin içeriğini yeterli görmemektedirler.
- Öğrenciler Arapça öğretim elemanlarının farklı metotları denemeleri gerektiğini ve öğrenci seviyesine uygun ders anlatmalarını istemişlerdir.
- Öğrenciler okutulan Arapça ders kitaplarını yetersiz görmektedirler. Bu kitapların ve dersin daha fazla görsel ve işitsel yönden zenginleştirilmesi gerekliliği üzerinde durmuşlardır.
- Öğrenciler mezun olduktan sonra İHL orta kısım ve ilköğretimdeki seçmeli Arapça derslerini vermekte kendilerini yetersiz görmektedirler.

Öneriler:

Öğrencilerin görüşleri çerçevesinde aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- İDÖ bölümündeki Arapça ders saatleri, mezun olan öğrencilerin yeni eğitim sistemindeki Arapça derslerini verebilecek düzeye gelmeleri sağlanacak şekilde artırılmalıdır.
- Düz lise mezunları için ayrı Arapça sınıfları oluşturulmalıdır.
- Ders materyalleri görsel ve işitsel olarak zenginleştirilmelidir.
- Derslerde gramer konularının yanı sıra Arapça konuşma/pratik de eklenmelidir.

Kaynakça

AYDIN, M. Zeki, 24-25 Aralık 2011'de İstanbul'da DEM ve AKDEM tarafından düzenlenen "İmam Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi Sempozyumu"nda "2011'de Arapçayı Nasıl Öğretelim?" başlıklı bildiri.

- AYHAN Halis, 8-10 Nisan 1988 Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri, 'Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminin Başlıca Meseleleri' başlıklı bildiri, Ankara, 1991
- BİLGİN Beyza, 8-10 Nisan 1988 Din Öğretimi ve Din Hizmetleri Semineri, 'Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Özel Öğretim ve Yöntemleri Üzerine' başlıklı bildiri, Ankara, 1991
- BİLGİN Beyza. Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi, Ankara, 2007
- GENÇ, M.Fatih , "Avrupa ve Türkiye'de İlahiyat Fakülteleri Lisans Programları, İspanya, Bosna Hersek, Hollanda, Belçika ve Almanya'daki İlahiyat Fakülteleri İle Bir Karşılaştırma", Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi , Cilt 13/1, 27-45 pp, 2013
- ZENGİN Halise Kader, **Almanya'da İslam Din Öğretimi Modelleri**, Basılmamış Doktora Tezi, AÜSBE, Ankara 2007